

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ, ПСИХОЛОГІЇ,
ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ВИЩОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ І СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

**РОБОЧА ПРОГРАМА ОБОВ'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ**

ЗП01 ФІЛОСОФІЯ НАУКИ І ЕТИКА НАУКОВЦЯ

(назва навчальної дисципліни)

підготовки **Третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти**

(назва ступеня вищої освіти)

галузі знань **01 Освіта/Педагогіка**

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальності **014 Середня освіта**

(код і назва спеціальності)

предметної спеціальності **014.04 Середня освіта (Математика).**

(код і назва спеціальності)

ОНП **Теорія і методика навчання математики**

(назва освітньої програми)

інститут, факультет **Факультет математики, фізики і комп'ютерних наук**

(назва інституту, факультету)

Вінниця – 2023 рік

Робоча програма з обов'язкової навчальної компоненти «Філософія науки і етика науковця» для підготовки докторів філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями), за предметною спеціальністю 014.04 Середня освіта (Математика) ОНП. Теорія і методика навчання математики.

Мова викладання: українська

«28» червня 2023 року. – 21 с.

РОЗРОБНИК: *Попова О.В.*, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри психології та соціальної роботи.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри психології і соціальної роботи. Протокол від «28» червня 2023 року № 18

Завідувач кафедри психології і соціальної роботи

О. М. Паламарчук

«28» червня 2023 року

Робоча програма обов'язкової навчальної компоненти розглянута і схвалена на засіданні навчально-методичної комісії навчально-наукового інституту педагогіки, психології, підготовки фахівців вищої кваліфікації

Протокол від «14» серпня 2023 року № 1

Голова НМК

О. В. Волошина

«14» серпня 2023р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, предметна спеціальність, спеціалізація, додаткова спеціалізація (освітньо-професійна або освітньо-наукова) програма, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість кредитів. Кількість кредитів на поточний навчальний рік 3,0	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка Спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями), за предметною спеціальністю 014.04 Середня освіта (Математика)	Обов'язкова	
	ОНП . Теорія і методика навчання математики	Рік підготовки	
		1-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання - реферат		Семестр	
		1-й	
Загальна кількість годин – 90		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4,5 год.; самостійної роботи аспірантів – 3 год.	Ступінь вищої освіти доктор філософії	20	
		Практичні, семінарські	
		10	
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		60 год.	
		Індивідуальні завдання: реферат	
Вид контролю: екзамен			

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 33%:67%.

2. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчання

Навчальну програму укладено згідно вимогам кредитно-модульної системи організації навчання.

2.1. Метою даного курсу є дослідження трансформацій наукового знання в історичному аспекті, послідовність його розвитку в світі, специфіки наукового знання, його зв'язку з суспільно-історичними умовами і станом духовного життя, культурою, тенденції й перспективи його подальшого вдосконалення.

Соціокультурний контекст розвитку наукових знань розкриває дієву роль науки у вирішенні соціально значущих проблем у різних сферах суспільного життя (вихованні, навчанні, етиці відносин між людьми тощо). Тобто засвоєння дисципліни в контексті курсу «Філософія науки і етика науковця» націлене на виховання у майбутніх докторів філософії відповідального ставлення до майбутньої професійної діяльності. Програма курсу охоплює усі основні теми і розділи курсу «Філософія науки і етика науковця», формує у аспірантів неупереджений, недогматичний, філософський погляд на різні наукові теорії, течії, школи і напрями.

Передумови вивчення дисципліни та її міждисциплінарна узгодженість. Передумовами вивчення дисципліни є базова філософська та гуманітарна підготовка, сформована на попередніх рівнях вищої освіти, а також загальне уявлення про наукове пізнання та академічну культуру. Дисципліна є методологічною основою для опанування освітніх компонентів «Професійно-педагогічна компетентність викладача ЗВО», «Дослідницько-проектувальна діяльність викладача (Математика)», «Науково-методичний семінар», «Науково-дослідна практика».

2.2. Завдання курсу

- удосконалення й інтенсивний розвиток психологічних уявлень про філософські параметри сучасного знання;
- формування якостей високоосвіченої особистості на основі синтезу знань про історію розвитку наукової думки;
- розкриття основних етапів становлення наукового знання;
- розкриття хронології наукового життя певних історичних епох;
- формування об'єктивного професійного мислення.

1.3. Компетентності

Інтегральна компетентність

- Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної, в тому числі дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики..

1.3.1. Загальні компетентності

- ЗК 1. Здатність генерувати та реалізувати нові ідеї
- ЗК 7. Розуміння значення дотримання етичних норм та авторського права при проведенні наукових досліджень, презентації їх результатів та у науково-педагогічній діяльності..

1.3.2. Спеціальні компетентності

- ФК 1. Знання основ філософії, психології та педагогіки, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості й уміння їх використовувати в професійній та науковій діяльності
- ФК 10. Здатність цінувати різноманіття та мультикультурність, керуватися в діяльності сучасними етичними нормами, принципами толерантності, діалогу і співробітництва.

1.3.3. Програмні результати навчання

- ПРН 3. *Здатний демонструвати інноваційність, високий ступінь самостійності, послідовну відданість розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності.*
- ПРН 5 *Вміє* започатковувати, планувати, реалізовувати та коригувати послідовний процес ґрунтовного наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності.
- ПРН 14. *Здатний формувати* ціннісний аспект математичного та педагогічного знання, *координувати* його емоційне сприйняття студентами.
- ПРН 20. *Здатний* готувати наукові публікації з актуальної тематики до фахових наукових видань та забезпечувати належний рівень їхньої якості.
- ПРН 21. *Знає* та *дотримується* основних засад академічної доброчесності в науковій і освітній діяльності.

Програма навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1 Походження і сутність філософії науки, закономірності її становлення і розвитку.

Тема №1 Філософія науки як складова частина сучасного наукового знання.

Філософія науки як нова галузь філософського знання. Етапи і рівні наукового пізнання. Наукові і поза наукові знання. Предмет філософії науки. Проблема взаємин філософії науки, знання і мови в позитивізмі. Основні етапи розвитку позитивізму. Філософські течії в теоріях пізнання. Функції науки, її роль в розвитку знань. Наука як соціокультурний феномен. Співвідношення філософії і науки.

Тема № 2. Історія зародження та розвитку наукової думки та філософських уявлень про знання.

Зародження наукової думки, її предмет. . Історія становлення філософії науки. Періодизація історії науки. Принципи періодизації історії науки і сучасного знання. Зародження наукової думки, її предмет. Теоретичні та емпіричні знання. Методологія наукових досліджень. Історія методології. Методологічні принципи та методи науки. Специфіка наукових досліджень:

організація, методи аналізу, методи інтерпретації в наукових дослідженнях. Логіка розвитку науки.

Тема № 3. Специфіка наукового знання.

Соціальна детермінація пізнання і форми його логіко методологічної рефлексії. Діалектика пізнавального процесу і його суперечливий характер. Основні рівні наукового пізнання, їх методи і форми. Універсалізація функцій науки. Наукова картина світу та основні особливості її еволюції. Класична наукова картина світу. Некласична наукова картина світу. Пост неklasична наукова картина світу. Соціоенергоінформаційна наукова картина світу. Наука в контексті глобалізації.

Тема № 4. Світоглядні знання і інші форми існування сучасного пізнання.

Світ як цілісність, що саморозвивається. Поняття соціокультурних засад науки як фундаменту гіпотетичного знання. Проблема соціалізації як суб'єктивно-об'єктивного процесу становлення особисті. Свідомість як проблема філософії науки. Відображення як генетична передумова свідомості. Виникнення и сутність свідомості як суспільного явища. Проблема ідеального. Духовне життя суспільства и суспільна свідомість: їх співвідношення и сутність. Наука як дискурс та комунікація.

Тема № 5. Сучасні методологічні і логіко-гносеологічні засади наукового знання.

Соціальна детермінація пізнання і форми його логіко методологічної рефлексії. Сучасні методологічні і логіко-гносеологічні засади наукового знання. Імплицитні передумови і засади наукового знання. Засоби виявлення імплицитних передумов наукового знання. Методи і форми теоретичного рівня пізнання. Методи і форми побудови та обґрунтування теоретичного знання. Проблема істини в сучасній епістемології. Когерентної концепції істини (О. Найрат, Р. Карнап). Прагматичної концепції істини (Дж. Дьюї, К. Айдукевич)

РОЗДІЛ 2 Наукова етика як складова частина філософії науки.

Тема № 1. Проблема людини в науці і філософії: сутність та відмінність.

Проблема пізнавального и ціннісного в філософії. Ціннісно – світоглядні форми гіпотетичного знання. Ціннісні орієнтації суб'єкта і об'єктивно-істинні знання. Проблема «світу» і «людини» як проблема філософії та науки. Проблема людини в науці і філософії: сутність та відмінність. Антропологізм як сутнісна основа сучасного світогляду. Проблема поєднання наукового і етичного Виклики сучасного світу та їх етичні аспекти. Етичні виміри постнеklasичної науки.

Тема № 2. Універсальна мета наукової етики.

Етика: визначення, види. Види етики (метаетика, нормативна етика, прикладна етика). Види прикладної етики. Види прикладної етики (біоетика, ділова етика, екологічна етика, комп'ютерна етика, медична етика, наукова етика, педагогічна етика, політична етика, юридична етика тощо). Основні етичні концепції. Етичні концепції (деонтологія, етика чеснот, консеквенціоналізм, утилітаризм тощо). Що таке наукова етика. Універсальна мета наукової етики.

Тема № 3. Норми наукової толерантності.

Проблеми нейтральності науки як безсумнівного положення. Порівняння сучасної наукової стратегії з класичною і посткласичною. Особистісні знання як передумова пізнавальної діяльності. Норми толерантності. Дослідницька етика. Наукова діяльність як ціннісно-орієнтована діяльність. Наука як вид людської діяльності орієнтований на певну систему цінностей. Проблема поєднання наукового і етичного. *Homo faber – homo sapiens - homo moralis.*

Тема № 4. Проблеми академічної доброчесності.

Моральні принципи Р. Мертона. Свідомий контроль над своїми вчинками як володіння собою й утримування від сумнівних бажань. Проблеми академічної непристойності (видавання себе за іншу особу, обман, підтасування фактів, плагіат, професійна непристойна поведінка, саботаж, списування, утиски в академії, хабарництво, шахрайство тощо). Корпоративна культура доброчесності в закладі освіти. Поняття академічної доброчесності: історія, сучасний стан. Основні положення концепції академічної доброчесності. Поняття плагіату та академічного плагіату. Види академічного плагіату. Шляхи запобігання академічного плагіату.

Тема № 5. Кодекси наукової етики.

Кодекси наукової етики. «Європейська хартія дослідників та кодекс працевлаштування наукових працівників». «Етичний кодекс вчених України». Мета, завдання та принципи «Етичного кодексу вченого України». Етика наукових досліджень. Учений як автор. Учений як викладач. Учений як консультант чи експерт. Учений як громадянин. Пріоритет моральних вимірів науки та соціальної відповідальності наукового співтовариства і кожного вченого зокрема. Кодекс академічної етики ВДПУ ім. М. Коцюбинського: основні положення.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	зокрема					усього	зокрема				
		ЛК	ПЗ	ЛЗ	ІЗ	С.Р.		ЛК	ПЗ	ЛЗ	ІЗ	С.Р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
РОЗДІЛ 1 Походження і сутність філософії науки, закономірності її становлення і розвитку.												
Тема 1. Філософія науки як складова частина сучасного наукового знання.	8	2				6						
Тема 2. Історія зародження та розвитку наукової думки та філософських уявлень про знання.	10	2	2			6						
Тема 3. Специфіка наукового знання.	8	2				6						
Тема 4. Світоглядні знання і інші форми існування сучасного пізнання.	10	2	2			6						
Тема 5. Сучасні методологічні і	8	2				6						

логіко-гносеологічні засади наукового знання.												
Разом за розділом 1	44	10	4			30						
РОЗДІЛ 2 Наукова етика як складова частина філософії науки.												
Тема 1. Проблема людини в науці і філософії: сутність та відмінність.	10	2	2			6						
Тема 2. Універсальна мета наукової етики.	8	2				6						
Тема 3. Норми наукової толерантності.	8	2				6						
Тема 4. Проблеми академічної доброчесності.	10	2	2			6						
Тема 5. Кодекси наукової етики.	10	2	2			6						
Разом за розділом 2	46	10	6			30						
ІНДЗ												
Курсова робота												
УСЬОГО ГОДИН	90	20	10			60						

Примітка: ЛК – лекції; ПЗ – практичні заняття; ЛЗ – лабораторні заняття; ІЗ – індивідуальні заняття; ІНДЗ – індивідуальні навчально-дослідні завдання

5. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		<i>Денна форма навчання</i>	<i>Заочна форма навчання</i>
1.	Філософія науки як складова частина сучасного наукового знання	2	
2.	Історія зародження та розвитку наукової думки та філософських уявлень про знання.	2	
3.	Специфіка наукового знання.	2	
4.	Світоглядні знання і інші форми існування сучасного пізнання.	2	
5.	Сучасні методологічні і логіко-гносеологічні засади наукового знання.	2	
6.	Проблема людини в науці і філософії: сутність та відмінність.	2	
7.	Універсальна мета наукової етики.	2	
8.	Норми наукової толерантності.	2	
9.	Проблеми академічної доброчесності.	2	
10.	Кодекси наукової етики.	2	
УСЬОГО ГОДИН		20	

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		<i>Денна форма навчання</i>	<i>Заочна форма навчання</i>
1.	Історія зародження та розвитку наукової думки та філософських уявлень про знання.	2	
2.	Світоглядні знання і інші форми існування сучасного пізнання.	2	
3.	Універсальна мета наукової етики.	2	
4.	Проблеми академічної доброчесності	2	
5.	Кодекси наукової етики.	2	
УСЬОГО ГОДИН		10	

7. Теми лабораторних занять

Навчальним планом лабораторні заняття з навчальної дисципліни «Філософія науки та етика науковця» не передбачені.

8. Теми індивідуальних занять

Навчальним планом індивідуальні заняття з навчальної дисципліни «Філософія науки та етика науковця» не передбачені.

9. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1.	Філософія науки як складова частина сучасного наукового знання	6	
2.	Історія зародження та розвитку наукової думки та філософських уявлень про знання.	6	
3.	Специфіка наукового знання.	6	
4.	Світоглядні знання і інші форми існування сучасного пізнання.	6	
5.	Сучасні методологічні і логіко-гносеологічні засади наукового знання.	6	
6.	Проблема людини в науці і філософії: сутність та відмінність.	6	
7.	Універсальна мета наукової етики.	6	
8.	Норми наукової толерантності.	6	
9.	Проблеми академічної доброчесності.	6	
10.	Кодекси наукової етики.	6	
УСЬОГО ГОДИН		60	

10. Індивідуальні навчально-дослідні завдання

Здобувачам третього освітньо-наукового рівня вищої освіти пропонується виконати практичні і навчально-дослідні завдання: підготувати презентації, написати реферат, здійснити письмовий аналіз наукового джерела. Написання даної роботи передбачає, що аспіранти досліджують не лише теоретичні аспекти, а й проводять власне науково-аналітичне дослідження, використовуючи наявні в них знання.

Обсяг – 20 сторінок рукопису (або друкованого тексту), план, вступ – 1 сторінка, теоретичний огляд теми (використовуючи методи дослідження документів та біографічний) – 2 сторінки, результати психологічного дослідження та аналізу з наданням експертного психологічного висновку – 2-3 сторінки, список літератури (не менше 3 джерел). Максимальний бал – 20.

Орієнтовна проблематика навчально-дослідного завдання.

1. Скласти періодичну таблицю історії розвитку науки.
2. Підготувати презентації на теми: «Наукова картина світу»
  - Некласична наукова картина світу
  - Класична наукова картина світу
  - Постнекласична наукова картина світу.
  - Соціоенергоінформаційна наукова картина світу
3. Здійснити письмовий аналіз книги Ральфа Кейса «Ера постправди».

11.Методи та технології навчання.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає використання різноманітних методів та технологій викладання і навчання.

Пояснювально-ілюстративний метод: повідомлення інформації з використанням різних засобів з подальшим усвідомленням такої інформації та її фіксацією у пам'яті здобувачів. Найчастіше метод реалізується на лекціях у формі розповіді чи пояснення складного теоретичного та/або великого за обсягом навчального матеріалу тощо.

Репродуктивний метод: відтворення і повторення способу діяльності за сформованим динамічним стереотипом дій. Метод є корисним для засвоєння основних понять.

Активні методи навчання: послідовна й цілеспрямована постановка перед здобувачами завдань, розв'язуючи які активно засвоюються нові знання.

Метод проблемного викладу навчального матеріалу передбачає створення проблемних ситуацій, надання допомоги здобувачам у їхньому аналізі з подальшим спільним розв'язанням поставлених завдань. Під час вивчення навчальної дисципліни викладач формує у здобувачів зразки наукового пізнання та вирішення проблемної ситуації.

Частково-пошуковий (евристичний) метод спрямований на залучення здобувачів до самостійного розв'язання пізнавального завдання. При цьому здобувачі опановують різні способи пошуку інформації, формують переконаність в істинності нових знань, аналізують достовірність отриманих результатів та можливі помилки та труднощі.

Дослідницький метод спрямований на залучення здобувачів до самостійного розв'язання завдання наукового характеру з використанням сучасних засобів обчислювальної техніки та інформаційно-комунікаційних технологій. При вивченні навчальної дисципліни здобувачі можуть виконувати науково-дослідні завдання з подальшим оформленням та оприлюдненням отриманих наукових результатів. При цьому викладач орієнтує здобувачів на проведення досліджень, долучає до їхньої самостійної організації.

Навчальна робота зі здобувачами третього освітньо-наукового рівня вищої освіти відбувається за такими формами:

1. Лекційні заняття – це така форма організації навчальної діяльності, під час якої відбувається прослуховування, конспектування аспірантами короткого систематизованого викладу основного теоретичного матеріалу. На лекціях розглядаються такі питання, які необхідні для мотивації та активізації аспірантів до подальшого самостійного вивчення ними навчального матеріалу; а також ті питання, які недостатньо висвітлені в літературі, складні для самостійного вивчення; неоднозначно висвітлюються у підручниках і потребують демонстрації особистого ставлення лектора.

2. Практичні заняття – це така форма організації навчання, під час якої під керівництвом викладача відбувається закріплення і систематизація набутих теоретичних знань, формуються і розвиваються необхідні вміння і навички.

3. Самостійна робота – це така форма організації навчальної діяльності, яка забезпечує самостійне оволодіння і закріплення знань, формування відповідних умінь і навичок.

При викладанні навчальної дисципліни використовуються різноманітні технології навчання - як традиційні, так і сучасні (особистісно-орієнтовані, інформаційно-комунікаційні). При цьому навчання має студентсько-центроване спрямування та здійснюється через активну практичну діяльність. Зокрема, для активізації освітнього процесу передбачено застосування проблемних лекцій, ділових ігор, занять-дискусій тощо.

Лекції органічно поєднуються не лише з практичними заняттями, а й із самостійною роботою, яка полягає в самостійному опрацюванні теоретичного матеріалу, підготовці до практичних занять, пошуку необхідної інформації,

підборі та огляді літературних джерел за заданою тематикою, виконанні індивідуальних завдань тощо.

Типи навчальної діяльності аспірантів і види навчальних завдань.

Самостійна робота здійснюється за кількома типами:

1. Самостійна робота з теоретичним матеріалом – це самостійне позааудиторне письмове опрацювання аспірантами ряду завдань для засвоєння навчального матеріалу на рівні «відтворення» і «розуміння».

Можливі види завдань: конспектування, реферування, анотування рекомендованої літератури; формулювання висновків; відповіді на запитання до навчальної теми; заповнення таблиць; креслення структурно-логічних схем; складання планів; розподіл елементів бази знань на групи; наведення прикладів, опис ситуацій; завдання на аналіз, синтез, доведення, порівняння, класифікацію, узагальнення, конкретизацію, інтерпретацію теоретичного матеріалу.

2. *Самостійна робота* з підготовки до практичних занять та закріпленню їх результатів – самостійне позааудиторне письмове виконання ряду завдань для засвоєння навчального матеріалу на рівні «застосування» і «створення».

Можливі види завдань: вирішення задач; аналіз і вирішення ситуацій.

3. *Робота на практичних заняттях* – індивідуальне чи групове виконання ряду завдань під керівництвом викладача на рівні засвоєння навчального матеріалу «застосування» і «створення».

Можливі види завдань: дискусії і бесіди; виступи з доповідями; вирішення задач і ситуацій; спостереження; створення соціальних проєктів.

4. *Контрольна робота* – індивідуальне чи групове виконання ряду контрольних завдань для перевірки реалізації навчальних цілей – досягання запланованих рівнів засвоєння навчального матеріалу теоретичного і практичного блоків тем.

Можливі види завдань: усні і письмові відповіді на запитання; аналіз і вирішення ситуацій, задач, соціальних проєктів; звіти з самостійної роботи, виконання ІНДЗ.

12. Критерії та методи оцінювання

Критерієм досягнення запланованих програмних результатів навчання є усвідомленість знань з моніторингу соціальних проєктів, їх глибина, системність, інтеграція з знаннями дотичних дисциплін, здатність застосування отриманих умінь і навичок для розв'язання різних практичних завдань.

Оцінювання запланованих програмних результатів навчання впродовж семестру здійснюється за допомогою усного опитування та / або тестових зрізів на практичних заняттях, обліку самостійної роботи за кожною темою. Поточний контроль проводиться на усіх видах аудиторних занять (лекції, практичні заняття), а також оцінюється самостійна робота з кожної теми.

Поточний контроль на усіх видах аудиторних занять реалізується такими методами: усного і письмового опитування, виступів на практичних заняттях, підготовка та демонстрація презентацій, проведення підсумкової контрольної роботи на інше.

Підсумкове оцінювання запланованих програмних результатів навчання відбувається під час відповідей аспірантів на питання залікового завдання.

У межах навчальної дисципліни передбачено перезарахування балів за тему (теми), змістові блоки дисципліни, отриманих аспірантом за результатами участі у різних формах (інституційних, дистанційних, дуальних) і видах (семінари, практикуми, тренінги, вебінари, майстер-класи тощо) неформальної освіти.

На підсумковий (семестровий) контроль – екзамен – рішенням кафедри відводиться 30 балів.

Аспірант, які бажають отримати більш високу оцінку, надається можливість проведення повторного або додаткового контролю з окремих тем до початку екзаменаційної сесії.

Методи оцінювання запланованих програмних результатів навчання

Система оцінювання запланованих програмних результатів навчання включає такі види контролю:

- поточний – здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних та практичних занять;
- рубіжний – проводиться за відповідний розділ і має на меті інтегровану оцінку результатів навчання здобувача після вивчення логічно завершеної частини дисципліни;
- семестровий: проводиться у формі усного заліку та враховує результати оцінювання засвоєння здобувачем всіх компонентів навчального матеріалу.

Поточний контроль. Основу поточного контролю становить систематичне оцінювання якості виконання аспірантом певної сукупності завдань до тем програми дисципліни. Більшість завдань - це самостійна робота аспіранта; робота на практичних заняттях.

У процесі поточного контролю оцінюється:

- якість виконання аспірантом завдань з самостійної роботи з теоретичним матеріалом;
- якість виконання аспірантом завдань з самостійної роботи до практичних занять;
- активність, ініціативність та результативність роботи аспіранта на практичних заняттях;
- ініціативність, дисциплінованість та ефективність роботи аспіранта з викладачем під час практичних занять.

Зазначені продукти діяльності аспірантів і їх дії на практичних заняттях становлять предмети поточного контролю.

У процесі оцінювання навчальних досягнень аспірантів застосовуються такі методи:

- усний (опитування);
- письмовий (письмові роботи, самостійні роботи, контроль роботи);

- з використанням тестів (письмових, комп'ютерних);
- за рахунок комбінації будь-яких із зазначених вище методів.

Форми:

- фронтальні;
- групові;
- індивідуальні;
- комбіновані;
- самоконтроль;
- взаємоконтроль.

Результат освітньої діяльності здобувача вищої освіти оцінюється згідно з Критеріями оцінювання знань і вмінь здобувачів вищої освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського за такими рівнями і критеріями:

Оцінка за шкалами ECTS, стобаловою, розширеною	Критерії оцінювання	Рівень досягнень здобувача
<p style="text-align: center;">А 90-100 балів ВІДМІННО</p>	<p>Аспірант володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на поглибленому рівні; комплексом знань та вмінь, який характеризується системністю. Застосування знань здійснюється на основі самостійного цілеутворення, побудови власних програм діяльності.</p> <p>Аспірант проявляє нешаблонність мислення у виборі і використанні елементів комплексу знань, здатний самостійно і творчо використовувати набуті уміння відповідно до варіативних ситуацій навчання.</p> <p>Аспірант спроможний самостійно формулювати узагальнення та висновки, нові задачі, розв'язувати нестандартні задачі, ситуації. Навчально-пізнавальна активність обумовлена пізнавальними інтересами, мотивами саморозвитку і професійного становлення.</p> <p>Аспірант проявляє інтерес до актуальних проблем відповідного освітнього компонента, може під керівництвом викладача вибрати предмет наукового дослідження, проводити самостійну науково-дослідну роботу.</p>	<p>ВИСОКИЙ</p>

<p>В 80-89 балів ДУЖЕ ДОБРЕ</p>	<p>Аспірант володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на поглибленому рівні.</p> <p>Аспірант володіє комплексом знань та вмінь, який є частково-впорядкованим. У процесі застосування знань здобувач спроможний вибрати необхідний елемент комплексу знань та вмінь.</p> <p>Застосування знань та вмінь здійснюється як у стандартних ситуаціях, так і при незначних варіаціях умов на основі використання загальних рекомендацій. Відбувається перенесення сформованих умінь або їх комплексів на розв'язування незнайомих задач, ситуацій.</p> <p>Навчально-пізнавальна активність стимулюється пізнавальними інтересами, продукт діяльності оцінюється як професійно значущий.</p>	<p>ВИСОКИЙ</p>
<p>С 75-79 балів ДОБРЕ</p>	<p>Аспірант володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на підвищеному рівні, може усвідомлено застосовувати знання та вміння для висвітлення суті питання. Комплекс знань частково-структурований. Знання застосовуються переважно у знайомих ситуаціях.</p> <p>Аспірант усвідомлює особливості навчальних задач, ситуацій тощо. Пошук способів їх розв'язання здійснюється за зразком.</p> <p>Аспірант спроможний аргументувати застосування певної методичної дії у ході розв'язування задач, ситуацій тощо.</p> <p>Навчально-пізнавальна активність стимулюється мотивами професійного становлення і пізнавальними інтересами.</p>	<p>ДОСТАТНИЙ</p>
<p>Д 60-74 балів ЗАДОВІЛЬНО</p>	<p>Аспірант володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на середньому рівні, може проілюструвати власними прикладами відповідь на питання, частково усвідомлює специфіку навчальних та прикладних задач, ситуацій тощо, має знання про способи розв'язування типових задач, ситуацій тощо. Однак процес самостійного розв'язування задач, ситуацій тощо потребує опори на зразок.</p> <p>Навчально-пізнавальна активність здобувачів є ситуативно-евристичною. Домінують мотиви обов'язку та особистого успіху. Використання засобів саморозвитку та самопізнання відбувається не усвідомлено.</p>	<p>ЗАДОВІЛЬНИЙ</p>
<p>Е 50-59 балів ДОСТАТНЬО</p>	<p>Аспірант володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компоненту на середньому рівні. Має уявлення про специфіку навчальних та прикладних задач, ситуацій тощо. Виконання дій при роз'ясненні задач, ситуацій частково усвідомлюється, здійснюється частково правильно.</p>	<p>НИЗЬКИЙ</p>
<p>Fx 35-49 балів НЕЗАДОВІЛЬН О</p>	<p>Аспірант володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, має уявлення про зміст основних розділів. Виконання окремих дій відбувається не усвідомлено, однак переважно правильно, навчально-пізнавальна активність мотивується ситуативно-прагматичним інтересом.</p>	<p>НЕЗАДОВІЛЬ НО</p>

F 0-34 балів НЕПРИЙНЯТО	Аспірант володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, має уявлення про зміст окремих розділів. Виконання окремих методичних дій відбувається несвідомо, у більшості неправильно, навчально-пізнавальна активність проявляється лише у ситуаціях зовнішнього примусу.
----------------------------------	---

**13. Розподіл балів, які отримують здобувачі третього освітньо-наукового рівня вищої освіти
ДЛЯ ЕКЗАМЕНУ**

	T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	Контрольна робота	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10	Контрольна робота		
<i>Ауд.</i>	5	5	5	5	5		10	5	5	5	5		5	10
<i>СР</i>	3	3	3	3	3		3	3	3	3	3		30	

Шкала оцінювання: сто балова, ECTS, розширена

Сума балів за всі види освітньої діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за розширеною шкалою
		<i>Для екзамену, заліку, курсової роботи, практики</i>
90-100	A	ВІДМІННО
80-89	B	ДУЖЕ ДОБРЕ
75-79	C	ДОБРЕ
60-74	D	ЗАДОВІЛЬНО
50-59	E	ДОСТАТНЬО
35-49	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО З МОЖЛИВІСТЮ ПОВТОРНОГО СКЛАДАННЯ
1-34	F	НЕПРИЙНЯТНО З ОБОВ'ЯЗКОВИМ ПОВТОРНИМ ВИВЧЕННЯМ ДИСЦИПЛІНИ

ПРИМІТКА:

1. На підсумковий (семестровий) контроль (залік/екзамен) – рішенням кафедри відводиться від 20 до 30 балів ECTS.

Поточний контроль проводиться на усіх видах аудиторних занять (лекції, практичні, індивідуальні, лабораторні заняття), а також оцінюється самостійна робота, зокрема й індивідуальні завдання, з кожної теми. Поточний контроль на усіх видах аудиторних занять реалізується у формах: усного і письмового опитування, захисту лабораторних робіт, виступів на практичних заняттях, підготовка та демонстрація презентацій тощо,

проведення контрольних робіт, колоквиумів на ін. Поточний контроль виконання самостійної роботи, зокрема й індивідуальних завдань, здійснюється за усіма темами. Форми здійснення поточного контролю та кількість балів за кожну форму визначаються та затверджуються на засіданні кафедри.

14. Методичне забезпечення

Для викладання навчальної дисципліни «Філософія науки і етика науковця» розроблено навчальну і робочу програми, силабус, конспекти лекцій.

15. Рекомендована література

Основна:

1. Даниляк Р.П. Гносеологія та епістемологія: курс лекцій Івано-Франківськ, 2016. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/2138.pdf>
2. Добронравова І.С., Білоус Т.М., Комар О.В. Новітня філософія науки. Підручник для студ. філос. ф-тів ун-тів і аспірантів (для складання канд. іспиту з філософії та філософії науки). Київ: Логос. 2009. 244 с.
3. Добронравова І. С. Філософія та методологія науки: підручник / І.С. Добронравова, Л.І. Сидоренко. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. 223 с.
4. Кайку М. Фізика майбутнього. Як наука вплине на долю людства і змінить наше повсякденне життя в ХХІ столітті. Пер. з англ. Львів: Літопис. 2013. 433 с.
5. Лук'янець В. Фундаментальна наука і науковий світогляд у перспективі ХХІ сторіччя. Філософська думка. 2006. № 3. С.3-25.
6. Маєр-Абіх К.М. Повстання на захист природи. Від довкілля до спільносвіту. Переклад з нім., післямова, примітки Анатолія Єрмоленка. Київ: Лібра. 2004. С. 11-169.
7. Петрушенко В. Епістемологія як філософська теорія знання: Монографія. Львів: Вид-во Державного ун-ту «Львівська політехніка». 2000. 296 с.
8. Попович М. Наука шукає надійних фортець. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. Упоряд. Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. ІваноФранківськ: Г.М. Кушнір. 2018. С. 183-187.
9. Татенко В. Методологія суб'єктно-вчинкового підходу: соціально-психологічний вимір. К. : Міленіум, 2017.
10. Титаренко Т. М., Кочубейник О. М., Черемних К. О. Психологічні практики конструювання життя в умовах постмодерної соціальності К. : Міленіум, 2014.

11. Філософія науки та інноваційного розвитку. Уклад. Чекаль Л.А., Горбатюк Т.В., Сторожук С. та ін. Київ: Міленіум. 2017. 782 с.
12. Фірсова Л.В., Черних І.П., Білик Я.М. Філософія науки [Навч. посіб. для студ. вищих навч. закл.]. Ред. Л.В. Фірсова. Харків: ППВ «Нове слово». 2003. 335 с.
13. Шинкарук В. Діалектика: традиційний і нові підходи. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. Упоряд. Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ: Г.М. Кушнір. 2018. С. 175 – 183.
14. Kourany J. Scientific Knowledge: Basic Issues in the Philosophy of Science. Belmont: Wadsworth Publishing Company. 1998. 440 p.

Додаткова:

1. Бадью А. Концепт моделі. Вступ до матеріалістичної епістемології математики. Пер. з фр. Андрій Репа. Київ: Ніка-Центр. 2009. 232 с.
2. Вітгенштайн Л. Tractatus Logico-Philosophicus; Філософські дослідження. Київ: Основи. 1995. 311 с.
3. Гокінг С. Коротка історія часу. Від Великого вибуху до чорних дір. Київ: КІС. 2015. 201 с.
4. Г'юм Д. Трактат про людську природу. Пер. з англ. Київ: Всесвіт. 2003. 552 с.
5. Декарт Р. Міркування про метод, щоб правильно спрямовувати свій розум і відшукувати істину в науках. Київ: Тандем. 2001. 104 с.
6. Мельник В. П. Філософія. Наука. Техніка: Методологосвітоглядний аналіз. Львів: Видавн. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2010.
7. Пікашова Т., Шашкова Л. Що є знання? Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. Упоряд. Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ: Г.М. Кушнір. 2018. С. 39-47.
8. Семенюк Е.П. Роль філософії в інтеграції сучасної науки. Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Філософські науки. № 636. Львів: Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2009.
9. Fodor J. Concepts. Where Cognitive Science Went Wrong. Oxford: Clarendon Press. 1998. 176 p.
10. Frank Ph. Modern Science and Its Philosophy. New York: Collier Books. 2001. 316 p.
11. Kuipers T. General Philosophy of Science: Focal Issues. Amsterdam; London: North Holland, 2007. 242 p.
12. Putnam H. Realism with a Human Face. Cambridge, Massachusetts; London: Harvard University Press. 2002. 347 p.
13. Nagel E. The Structure of Science: Problems in the Logic of Scientific Explanation. Indianapolis: Hackett Publishing. 2009. 618 p.

14. Strawson P.F. Analysis and Metaphysics: An Introduction to Philosophy. Oxford: Oxford University Press. 1992. 142 p.

16. Інформаційні ресурси

http://ispp.org.ua/bibl_5.htm

<https://www.ed-era.com/>

<https://prometheus.org.ua/>

<https://www.khanacademy.org/>

<https://www.futurelearn.com/>

<https://www.coursera.org/>